

ТЕОРЕТИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах впливу економічної та політичної кризи на діяльність підприємства зростає ймовірність втрати його фінансової стійкості. Збереження фінансової стійкості підприємства та розробка механізму нейтралізації ризиків впливу кризових явищ економіки на сьогоднішній день є необхідною умовою існування кожного підприємства.

В економічній літературі достатньо приділено уваги визначенню поняття “фінансова стійкість підприємства”, при цьому подальших досліджень потребує його уточнення з позиції забезпечення фінансової стійкості інструментами фінансового менеджменту.

Як показник фінансового стану суб’єкта господарювання розглядають фінансову стійкість В.І. Макарьєва, О.С. Филімоненков [1, с. 18; 2, с. 304], зокрема, як стан структури активів підприємства, стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов’язань. На нашу думку, такий підхід є досить вузьким та характеризується обсягами активів і пасивів підприємства. Подібним є підхід А.Д. Шеремети і Р.С. Сайфуліна, які характеризують фінансову стійкість як фінансовий стан, що полягає в платоспроможності підприємств, у здатності вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників техніки і матеріалів відповідно до господарських договорів, повертати кредити, виплачувати заробітну плату робітникам і службовцям, вносити платежі в бюджет [3, с. 286].

На відміну від наведених вище визначень М.С. Абрютіна і А.В. Грачов зводять сутність фінансової стійкості до платоспроможності підприємства, стверджуючи, що “... фінансова стійкість підприємства є не що інше, як надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон’юнктури і поведінки партнерів” [4, с. 26].

Ціла низка науковців розглядають фінансову стійкість як складову економічної стійкості підприємства. Так, О.Н. Фолом відносить фінансову стійкість до основних елементів категоріального апарату теорії економічних систем. Вона відрізняється від них інтегрованим втіленням в собі цілісної сукупності якостей. Це своєрідна узагальнена властивість, виражена одним поняттям [5, с. 135]. Подібних поглядів дотримуються М.А. Федотова і В.М. Родіонова [6, с. 53].

Заслуговує на увагу підхід авторів, які розглядають фінансову стійкість в контексті фінансової рівноваги підприємства. Так, Н.А. Кизим, В.А. Забродський та інші виокремлюють фінансову стійкість кругообігу

капіталу на підприємстві як спроможність матеріально-фінансових потоків по всіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі, незважаючи на вплив дестабілізуючих чинників, та фінансову нестійкість – нездатність матеріально-фінансових потоків по окремих або по усіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі під впливом дестабілізуючих чинників [7, с. 50].

Водночас О.Р. Кривицька розкриває сутність фінансової стійкості як результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності [8, с. 138]. Відтак автор робить акцент на фінансовій незалежності підприємства. Однак, отримання прибутку ще не означає ефективність господарювання підприємства, оскільки не відомо за якими напрямками він буде розподілений. Основною метою фінансового менеджменту підприємства є зростання його ринкової вартості.

Узагальнюючи наведені вище підходи до визначення фінансової стійкості, вважаємо, що це поняття доцільно трактувати у вузькому сенсі для характеристики фінансового стану підприємства, враховуючи усі показники його оцінювання, та в широкому – як здатність зберігати фінансову рівновагу шляхом формування оптимальної структури капіталу, що дозволяє фінансувати зобов'язання, здійснювати інвестиційні проекти в умовах впливу внутрішніх і зовнішніх факторів та забезпечувати зростання ринкової вартості підприємства.

Література

1. Макарьева В.И. Анализ хозяйственной деятельности организации / В.И. Макарьева, Л.В. Андреева. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 262 с.
2. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: навч. посіб. / О.С. Філімоненков. – К.: Вид-во “Ніка-Центр”, 2002. – 359 с.
3. Шеремет А.Д. Финансы предприятий / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 343 с.
4. Абрютина М.С. Оценка финансовой устойчивости и платежеспособности российских компаний / М.С. Абрютина // Финансовый менеджмент. – 2012. – № 6. – С. 28-34.
5. Фоломьев А.Н. Устойчивость предприятий в рыночном хозяйстве / А.Н. Фоломьев // Экономика и организация рыночного хозяйства. – М.: Прогресс, 2010. – 245 с.
6. Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / М.А. Федотова, В.М. Родионова. – М.: Перспектива, 2008. – 98 с.
7. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: монографія / М.О. Кизим, В.А. Забродський, В.А. Зінченко, Ю.С. Копчак. – Х.: Вид. дім “ІНЖЕК”, 2003. – 144 с.
8. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку / О.Р. Кривицька // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 138-143.